

Regelbunden tillsyn i Centralskolan

Grundskola årskurs 6-9

Grundsärskola årskurs 6-9

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Malung-Sälens kommun under hösten 2009 och besökt Centralskolan den 18 november 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Tillsyn/>).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 14 maj 2010. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Centralskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Centralskolan skola intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Centralskolan

Tabell 1: Antal elever på Centralskolan

Centralskolan	Antal elever
Grundskola	314
Grundsärskolan	6

Källa: Skolans egna uppgifter november 2009.

Centralskolan ligger centralt belägen mitt i Malung och är en årskurs 6-9 skola. Undervisningen i Centralskolan är organiserad i tre arbetslag. Varje arbetslag har en arbetslagsledare. I ett av arbetslagen finns särskolan och i ett annat en förberedelseklass. En resurspedagog finns i varje arbetslag med viss specialpedagogisk utbildning.

Skolan leds av två rektorer på varsin heltidstjänst. med ett gemensamt ansvar för elever och personal. Det finns en kurator på skolan.

Tillsynen omfattar grundskolans verksamhet i Centralskolan, inklusive särskolan samt förberedelseklassen.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

	Centralskolan					Samtliga skolor i kommunen ¹	Riket ²
	2005	2006	2007	2008	2009	2009	2009
Genomsnittligt meritvärde	201,2	204,7	207,4	203,7	215,5	218	209,6
Andel (%) som nått målen i samtliga ämnen	83	84	87	87	91	92	77
Andel (%) behöriga till nationellt program	95	93	98	93	96	98	88,8

Källa: Skolverkets officiella statistik november 2009

¹ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen

² Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket

Kommentar och bedömning:

Av tabellen ovan framkommer att det under perioden 2005–2009 har andelen elever som når målen i samtliga ämnen stadigt förbättrats. År 2009 är det 91 procent av eleverna som når målen i alla ämnen. Vidare framkommer i tillsynen att det år 2008 var fler flickor än pojkar som inte når målen i tolv av de femton ämnen som betygsattes, för att 2009 uppvisa det omvända förhållandet att fler pojkar än flickor inte nådde målen. Det genomsnittliga meritvärdet för år 2009 ligger över kommungruppens och rikets resultat. Flickornas resultat 241,2 meritvärdespoäng, pojkarnas resultat ligger 49 meritvärdespoäng lägre än flickornas resultat. Andelen flickor behöriga till ett nationellt program år 2009 ligger cirka 7,5 procentenheter högre än kommungruppen, pojkarnas resultat är bättre än resultatet för pojkar inom kommungruppen.

Vid en jämförelse mellan resultaten av nationella ämnesproven och satta slutbetyg framkommer att andelen högre satta slutbetyg än resultatet av ämnesprovet genomgående är lägre än rikets. År 2008 var det i svenska 13,6 procent högre slutbetyg än i ämnesprovet, i riket var motsvarande siffra 15,2 procent. I matematik är andelen elever som får ett högre slutbetyg än provets resultat 13,0 procent, jämfört med rikets 24,4. I engelska var resultaten i stort överensstämmande, 7,6 för Centralskolan och 8,7 för riket.

I tillsynen framkommer att resultaten för 2009 i viss mån har diskuterats på skolnivå, framför allt i engelska, svenska och matematik.

Skolinspektionen bedömer att resultaten vid Centralskolan behöver förbättras och att insamlade resultat behöver ligga till grund för diskussioner och analyser på skolnivå.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp resultaten i alla ämnen/ämnesområden i förhållande till styrdokumentens krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola		X

Motivering
Enligt 7 kap. 2 § grundskoleförordningen och 7 kap. 1 § särskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan (IUP) ge skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Av Skolverkets allmänna råd framgår att planen ska vara framåtsyftande och att omdömen om elevens kunskapsutveckling får vara betygsliknande men bör anpassas till elevens ålder och förutsättningar. På Centralskolan upprättas individuella utvecklingsplaner för alla elever. På skolan finns gemensamma bedömningskriterier och utifrån dessa får eleverna omdömen i alla ämnen. Omdömena ges i en kryssmall där det markeras vilka mål som eleven har uppnått. Omdömena fokuserar till stor del på kursplanernas mål att uppnå. Bedömningar om vilka kvalitativa nivåer som eleven har nått i sitt lärande saknas till stor del. När det gäller den framåtsyftande delen av utvecklingsplanen så framgår det inte med tillräcklig tydlighet vilka insatser som skolan ska fullgöra för att stödja och stimulera elevens fortsatta kunskapsutveckling. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla sina individuella utveck-

lingsplaner utifrån kursplanernas mål att sträva mot. I den framåtsyftande planeringen behöver det tydliggöras vilka insatser som skolan ska genomföra för att eleverna ska nå de mål som har satts upp i den individuella utvecklingsplanen.

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	

1.3.2 Vid bedömning och betygssättning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola	X	

Motivering

Enligt 7 kap. 8 § grundskoleförordningen ska, när betyg sätts efter det att ett ämne eller ett ämnesblock har avslutats, betyget bestämmas med hjälp av de mål som eleverna enligt kursplanerna ska ha uppnått i grundskolan och de betygskriterier som har fastställs för ämnena och ämnesblocken. Av Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94, avsnitt 2.7 Bedömning och betyg, framgår bl.a. följande. Betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de mål som uttrycks i kursplanen för respektive ämne eller ämnesblock. Som stöd för betygssättningen finns ämnesspecifika kriterier för olika kvalitetssteg. Dessa betygskriterier anges i anslutning till respektive kursplan. Av Skolverkets allmänna råd om likvärdig bedömning och betygssättning framgår att det är viktigt att det förs diskussioner om tolkningar av kursplaner och betygskriterier mellan lärare bland annat för att skapa likvärdiga förutsättningarna för bedömning av eleverna i skolan och i olika skolor i riket. Rektorn ansvarar för att sådana diskussioner kommer till stånd.

Under intervjuer med elever och lärare framkommer det att lärarna inte alltid

använder betyget Mycket Väl Godkänd (MVG) i årskurs 8. Enligt lärarna är kunskapsnivån för hög för att eleverna ska nå MVG redan i årskurs 8. Eleverna uppger att de delges betygskriterier i varierande form och utsträckning. Enligt eleverna kommunicerar och konkretiserar inte alla lärare vad som krävs och vilka mål de har att arbeta emot. Eleverna uppger att flera av kunskapsmålen är otydliga och de är osäkra på vilka kriterier som ligger till grund för själva betygssättningen. Det framkommer även vid elevintervjuer att eleverna inte alltid vågar diskutera och argumentera mot lärarna i rädsla för att få sänkt betyg.

Skolinspektionen bedömer att lärarna vid bedömning och betygssättning behöver utgå från nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

1.3.3 Betyg sätts, intyg och studieomdömen utfärdas samt betygskatalog förs enligt förordningarnas krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola	X	

Motivering

Enligt 7 kap. 9 § grundskoleförordningen ska, om en elev inte når upp till de mål i ett ämne som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret, betyg inte sättas i ämnet. Betyg ska inte heller sättas i ett ämnesblock om eleven inte når upp till målen i samtliga ämnen som ingår i ämnesblocket. I dessa fall ska en skriftlig bedömning av elevens kunskaper i ämnet eller ämnesblocket ges. Av bedömningen kan också framgå de stödåtgärder som har vidtagits. Bedömningen ska undertecknas av läraren. Enligt 7 kap. 11 § grundskoleförordningen ska en elevs betyg antecknas i en betygskatalog. Beslut att inte sätta betyg i ett ämne eller ett ämnesblock ska också antecknas i betygskatalogen.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal skriftliga bedömningar och konstaterar att dessa inte uppfyller förordningens krav. Bedömningarna utgörs av ett konstaterande att eleven inte nått målen för ämnet. Av de skrivna kommentarerna till bedömningen framgår inte vilka mål eleven har uppnått. Tillsynen visar vidare att skolan saknar tydliga rutiner när det gäller hanterandet av betygskatalog. I de betygskataloger som Skolinspektionen tagit del av finns exempel på där betyg har ändrats och att rättelserna inte är korrekt införda i betygskatalogen i enlighet med förordningar.

Skolinspektions bedömning är att skolan behöver vidta åtgärder vad gäller skriftliga bedömningar av elevernas kunskapsutveckling så att de på ett tydligt

sätt anger vilka mål eleven nått i de olika ämnena samt eventuellt vilka stödåtgärder som vidtagits. Skolan behöver också utarbeta tydliga rutiner för en rätt-säker hantering av betygskatalogen.

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

1.4.2 Elevernas ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet och eleverna i den obligatoriska särskolan utvecklar sitt eget sätt att lära och tillit till sin egen förmåga.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola	X	

Motivering

I 4 kap. 2 § skollagen anges att eleverna ska ha inflytande över hur deras utbildning utformas och att inflytandet ska anpassas efter deras ålder och mognad. Enligt Lpo 94 avsnitt 2.3 ska skolan bl.a. sträva mot att eleverna successivt får ett ökat inflytande över sin utbildning. Enligt avsnitt 2.8 har rektor ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. För att eleverna ska kunna ha ett reellt inflytande måste skolan klargöra vilka mål utbildningen har.

Centralskolans elever anser att de i varierande grad ges möjlighet till inflytande över undervisningen och sitt eget lärande, och att detta i många fall är beroende av lärare och ämne. Detta har diskuterats med skolledningen men enligt eleverna har det inte skett några större förbättringar i denna fråga. Under elevsamtal framkommer det att undervisningen oftast är färdigplanerad av läraren. Vidare

framkommer i samtal med eleverna att schemat uppfattas som stressande med lektioner som ligger direkt efter varandra utan möjlighet till rast.

Skolinspektionen bedömer att elevernas möjlighet till reellt inflytande över sin utbildning och eget lärande behöver förbättras och omfatta grundskolans alla ämnen.

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former och eleverna i den obligatoriska särskolan ges möjlighet till inflytande över hur deras utbildning utformas och till att påverka, vara delaktiga och ta ansvar.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola	X	

Motivering

Av Lpo 94, avsnitt 2.2, Kunskaper, framgår att läraren ska samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen.

I intervjuer med lärare på Centralskolan framkommer att samarbete och samverkan fungerar väl inom respektive arbetslag. Dock saknas i stor utsträckning samverkan i form av diskussioner kring pedagogik, bedömning samt värdegrundsförhållanden mellan såväl arbetslagen som ämneslagen. Rektorerne bekräftar detta i de samtal som genomförts med inspektörerna.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver förbättra sin samverkan för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och i ett långsiktigt perspektiv.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola	X	

Motivering
Av Lpo 94, kapitel 1 Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bl.a. följande. Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Vidare framgår av avsnitt, 2.2 Kunskaper, att läraren ska bland annat utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. Tillsynen visar att anpassningen av undervisningen sker i en alltför låg omfattning och att det varierar mellan olika lärare. I elevintervjuer framkommer det att eleverna tidvis arbetar med samma uppgifter och att anpassningen innebär att läraren endast ökar eller minskar omfattningen av arbetsuppgifter. Mer sällan ges den enskilde eleven, utifrån intressen och behov, möjlighet att prova olika arbetssätt och arbetsformer. Även när det gäller elever som behöver extra utmaningar i sitt skolarbete sker en anpassning av arbetet i begränsad utsträckning och ett flertal elever anser att kunskapsnivån är för låg. Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med att anpassa undervisningen till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande behöver förbättras.

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola	X	

Motivering

Av 5 kap. 1 § grundskoleförordningen framgår att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.

Skolinspektionen har tagit del av ett urval av åtgärdsprogram som utarbetats vid Centralskolan. Av programmen framgår inte tydligt vilka behov eleven har eller hur skolan ska tillgodose dessa behov. De åtgärder som skolan föreslår består ofta av olika arbetsuppgifter som den enskilde eleven måste utföra eller lämna in till respektive lärare. Inte heller utgår skolans åtgärder i tillräcklig hög grad ifrån positiva förväntningar på eleven. Åtgärdsprogrammen behöver också utgå från elevens förmågor och intressen. Beskrivna mål är inte tydligt relaterade till läroplanen och kursplanerna. Vissa av åtgärdsprogrammen är så utformade att de svårigen kan utvärderas. Vidare framkommer i den regelbundna tillsynen att det inte upprättas åtgärdsprogram i alla ämnen då en elev befaras att inte nå målen.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver säkerställa att åtgärdsprogram utarbetas i enlighet med författningarna samt vid behov i samtliga ämnen.

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola	X	

Motivering

Enligt 1 kap. 2 § skollagen ska verksamheten i skolan utformas i överens stämelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt ska den som verkar inom skolan främja jämställdheten mellan könen samt aktivt motverka alla former av kränkande behandling, såsom mobbning och rasistiska beteenden. Av Lpo 94, kapitel 1 Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bl.a. följande. Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära.

Enligt en enkät från 2008 framkommer det att 77 av 150 elever ofta saknar en vuxen att tala med om viktiga saker. I enkäten och under intervjuer framkommer även att många av eleverna saknar arbetsro. Skolinspektionens skolbesök visar att det saknas vuxna bland eleverna ute på rasterna. Av intervjuer med rektor, lärare och elever framkommer att det förekommer i hög utsträckning former av utfrysning, kränkning samt hot bland annat via SMS bland eleverna.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolans arbete för att säkerställa en trygg miljö inriktad på lärande för alla elever behöver förbättras.

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola	X	

Motivering
Enligt 1 kap. 2 § skollagen ska verksamheten i skolan utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt ska den som verkar inom skolan främja jämställdheten mellan könen samt aktivt motverka alla former av kränkande behandling, såsom mobbning och rasistiska beteenden. Enligt 14 a kap. 1 § skollagen har bestämmelserna i detta kapitel till ändamål att motverka kränkande behandling av barn och elever. Enligt 14 a kap. 6 § skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. I intervjuer med lärarna framkommer att de anser att det inte pågår något aktivt förebyggande arbete på skolan mot kränkande behandling, såsom mobbning och rasistiska beteenden. Enligt eleverna sker enstaka värdegrundsövningar i årskurs 6 men inget kontinuerligt värdegrundsarbete pågår på skolan. Att det förekommer elever som kränker andra elever tyder på att värdegrundsarbetet inte i tillräcklig omfattning genomsyrar den dagliga verksamheten, vilket läroplanen kräver. Se också under punkt 2.1.1. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver vidta åtgärder för att förbättra värdegrundsarbetet. Det behöver bedrivas på ett mer systematiskt sätt och omfatta alla vuxna i skolan.

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola		X

Motivering
Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling ska likabehandlingsplanen och planen mot kränkande behandling upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen och eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Kraven enligt båda lagarna kan uppfyllas i samma plan. Skolinspektionen har granskat Centralskolans likabehandlingsplan vilken även fungerar som plan mot kränkande behandling. Planen saknar rutiner vid kränkande behandling mellan vuxen och elev. Det går heller inte att utläsa huruvida eleverna varit delaktiga vid upprättandet. Rutiner saknas för uppföljande insatser och utvärdering samt hur dokumentationen ska gå till. Likabehandlingsplanen saknar specifika redovisningar av verksamheternas behov utifrån en aktuell kartläggning. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver upprätta en årlig plan mot kränkande behandling som fullt ut motsvarar kraven i skollagen. Det är vidare viktigt att barn och elever i de olika verksamheterna engageras på ett sätt som innebär att de får ett reellt inflytande över planens innehåll.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola	X	

Motivering*Elevens val*

Av 2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen framgår följande . I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. I elevens val kan även ingå ett språk som eleven inte tidigare har fått undervisning i. Styrelsen ska sträva efter att tillgodose elevernas val genom att utnyttja de möjligheter som finns inom ramen för gällande bestämmelser.

I intervjuer med elever och lärare samt skolledningen framkommer att det på skolan finns något som kallas Fördjupning och Förståelse (FF) vilket ska motsvara författningens krav på elevens val. I samtal med elever och lärare framkommer att (FF) i huvudsak används som förstärkning och extra stöd i svenska, engelska och matematik och att det inte finns ett allsidigt urval av ämnen. Eleverna uttryckte att de bl.a. saknade möjlighet till fördjupning och breddning i idrott och slöjd.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver säkerställa att eleverna i enlighet med grundskoleförordningen erbjuds ett allsidigt urval av ämnen inom elevens val samt att eleverna uppfattar att de har ett reellt val inom vilket eller vilka ämnen de vill bredda och fördjupa sina kunskaper.

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

3.1.4 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

3.1.5 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola	X	

Motivering
Enligt 4 kap. 4 § skollagen ska utbildningen i grundskolan i princip vara avgiftsfri. Det får dock förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna. I tillsynen framkommer att Centralskolan årligen arrangerar en friluftsdag med skidåkning som ett valfritt alternativ och för detta får eleverna betala ca 200-300 kronor. Enligt Skolinspektionen kan inte 200-300 kronor anses vara en obetydlig kostnad i skollagens mening. Att friluftsdagen är ett valfritt alternativ föranleder inte någon annan bedömning eftersom all utbildning ska vara avgiftsfri.

3.1.6 Barn och ungdomar tas emot i enlighet med författningarna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola		X

Motivering
Enligt 6 kap. 3 § skollagen ska styrelsen för den obligatoriska grundsärskolan avgöra om en elev som tas emot i särskolan ska gå i grundsärskolan eller träningsskolan. Enligt Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2001:23) om rutiner för utredning och beslut om mottagande i den obligatoriska särskolan förutsätter dessa utredningar en helhetsbedömning av barnet grundat på flera utredningar såsom pedagogisk-, psykologisk-, medicinsk- och social utredning. Skolinspektionen har granskat ett urval av underlag inför beslut om eventuellt mottagande till särskolan. I de underlag som Skolinspektionen granskat saknas beslut om en elev ska gå i grundsärskolan eller träningsskolan. Skolinspektionen bedömer att kommunen behöver åtgärda sina rutiner för placering av elever i grundsärskolan eller träningsskolan.

3.1.7 Elever som i den obligatoriska särskolan har slutfört årskurs 9 kan få fortsatt utbildning i årskurs 10.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

3.1.8 Elever mottagna i särskolan och som får sin undervisning i grundskolan följer särskolans kursplaner.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola	X	

Motivering
Enligt 2 kap. 3§ skollagen är kommuner och landsting skyldiga att för undervisningen använda lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Undantag får göras endast om personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna. Enligt uppgifter från skolans rektorer finns de lärare på skolan som inte har utbildning avsedd för den undervisning de bedriver i spanska och hem - och konsumentkunskap. Rektor anger dock att några av lärarna håller på att slutföra sina utbildningar parallellt med sitt arbete genom lärarlyftet. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver vidta åtgärder för att öka andelen pedagogisk personal som har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola	X	

Motivering
<i>Rektors förtrogenhet</i> Enligt 2 kap. 2 § skollagen ska rektorn hålla sig förtrogen med den dagliga verksamheten i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. (Lpo 94) avsnitt 2.8 Rektors ansvar, ska rektorn som pedagogisk ledare för skolan och som chef över lärarna och övrig personal i skolan ha det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. På skolan arbetar, vilket strider mot författningarna, två rektorer och de är till stor del förtrogna med verksamheterna. När det gäller den pedagogiska ledningen visar tillsynen att rektorerna ännu inte fullt ut tagit det fulla ansvaret att verka som pedagogisk ledare enligt läroplanen. Exempel på detta är brister i anpassningen av undervisningen, samverkan kring värdegrundsfrågor, elevernas begränsade möjligheter till inflytande, bedömning och betygsättning samt att det saknas samverkan på skolövergripande nivå kring dessa områden. Samverkan krävs för att utbildningen ska bli mer likvärdig och eleverna ges samma förutsättningar att nå målen för utbildningen. Rektor behöver därför ta ett större ansvar för det pedagogiska ledarskapet. Sammanfattningsvis innebär detta att Skolinspektionen bedömer att rektorns pedagogiska ledarskap behöver stärkas. <i>Rektors ansvar</i> Rektor ansvarar för en rad olika beslut inom skolan. Ofta är det fråga om beslut som direkt berör enskilda elever. Av förarbetena till 2 kap. 2 § skollagen (prop1990/91:18 s.36 ff.) framgår att rättsäkerheten kräver att det är fullständigt klart vem som ska fatta dessa beslut och därmed ansvara för dem. Ett system

med någon typ av kollektivt ansvar räcker inte för att grantera rättssäkerheten för eleverna. Ansvaret har därför lagts på en bestämd tjänsteman. Denne ska benämnas rektor.

På Centralskolan finns två rektorer som delar på ansvaret vilket ger en otydlig ansvarsfördelning. Vid besökstillfället förekommer situationer då en elev kan ha två rektorer som fattar beslut rörande elevens skolgång. I intervjuer med elever och på frågan vem som är deras rektor blir svaret vid ett flertal tillfällen att eleverna har två rektorer. Det finns också en viss tvekan hos personalen vilken rektor som fattar beslut i en viss bestämd fråga.

Skolinspektionen vill erinra om att det är viktigt att varje elev på ett tydligt sätt har en rektor i samtliga ärenden. Skolinspektionen bedömer därför att skolans rektorer behöver klargöra ansvarsförhållandena och säkerställa att varje elev endast har en rektor.

3.3.2 Rektor fattar beslut enligt bestämmelserna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola		

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X	
Obligatorisk särskola	X	

3.3.4 Rektorn i särskolan fattar beslut om avvikelser från särskolans timplan, som krävs med hänsyn till undervisningens uppläggning i grundskolan.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	Ej relevant	
Obligatorisk särskola	X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola		X

Motivering
Enligt 2 § förordningen om kvalitetsredovisningen ska arbetet med kvalitetsredovisning främja kommunernas, skolornas, förskolornas och fritidshemmens kvalitetsarbete och därigenom bidra till att för verkliga utbildningarnas nationella mål. Av Lpo 94, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bland annat följande. Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Vidare framgår av Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar, att rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat. Av 2 kap. 23 § grundskoleförordningen framgår att en arbetsplan ska finnas för genomförandet av de fastställda målen för utbildningen. Arbetsplanen ska utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och

deras vårdnadshavare.

Skolinspektionen har tagit del av skolans arbets- och utvecklingsplan för läsåret 2009-2010. Generellt gäller att målformuleringarna i detta policydokument inte är tillräckligt konkretiserade, utan utgör mer en beskrivning av olika arbetsinsatser. Detta försvårar uppföljning och utvärdering. De områden som följs upp och utvärderas saknar därmed ett tydligt samband med de nationella målen för utbildningen. Resultat tas inte fram och analyseras inte på en mer övergripande nivå vare sig vad gäller elevernas kunskapsutveckling, resultat eller effekterna av värdegrundsarbetet.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan behöver utveckla kvalitetsarbete på skolan.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		X
Obligatorisk särskola		X

Motivering

Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Enligt 3 § samma förordning ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Enligt 3 a § ska i kvalitetsredovisningen uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplaner redovisas. Av 4 § framgår bl. a att skolans kvalitetsredovisning ska utarbetas under medverkan av elever, lärare och övrig personal. Kvalitetsredovisning för 2009 hade vid skolinspektionens besök inte upprättats. Skolinspektionen har emellertid tagit del av skolans kvalitetsredovisning för 2007-2008. I denna finns inga kunskapsresultat redovisade och följaktligen heller ingen analys av dessa resultat. Temaarbete, mentorskapet samt överlämnandet från årskurs 6 och 7 från avlämnande skolor är några områden som beskrivs och utvärderas i kvalitetsredovisningen. Det saknas också en utvärdering av likabehandlingsplanen.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att skolan behöver säkerställa

22 (22)

rutiner så att en kvalitetsredovisning upprättas årligen. Den kvalitetsredovisning som Skolinspektionen tagit del av uppfyller inte fullt ut förordningarnas krav. Detta behöver åtgärdas i kommande kvalitetsredovisningar.

2010-02-16 Stockholm

Stig Westlund

Åsa Permén